

Nog 525 jaar innovatief?

Deze *Militaire Spectator* staat in het teken van het jubileumjaar van de Koninklijke Marine. Dit jaar viert de marine dat 525 jaar geleden de Ordonnantie op de Admiraliteit werd uitgevaardigd. Dit moment markeert voor de maritieme wereld het geboortjaar van de zeemacht. Zo'n jaar leent zich bij uitstek voor reflectie. In diverse media is daar aandacht voor geweest en ook deze editie van de *Militaire Spectator* draagt daar aan bij met een viertal artikelen die op eigen wijze een blik werpen op het verleden, het heden en – niet onbelangrijk – de toekomst van de Koninklijke Marine.

De Koninklijke Marine heeft een groots verleden en toch is het maar de vraag of ze nog eens 525 jaar haalt. Dat lijkt wat sceptisch, maar als de bezuinigingen in het tempo van de afgelopen twintig jaar doorgaan, dan haalt ze de volgende vijftig jaar niet eens. In een periode van implementeren van de vorige bezuinigingen is de nota *In het belang van Nederland*, over de (nabije) toekomst van de krijgsmacht, met een volgende bezuiniging al weer uitgekomen. Overigens is het maar de vraag hoe houdbaar een langetermijnvisie is als opeenvolgende kabinetten door snel wisselende politieke belangen en coalities zo'n visie niet langer dan een gemiddelde kabinetsperiode ondersteunen. Toch is er hoop: oud-premier Balkenende wees er in zijn Admiraalslezing op dat de steeds veranderende budgettaire werkelijkheid en daardoor kleiner wordende organisatie juist tot inventiviteit en innovatie leiden.

Laten in we er, vanuit deze hoop, in deze jubileumuitgave toch maar van uitgaan dat de marine de komende vijftig jaar in ieder geval

redt. In die periode staat de wereld nogal wat te wachten. De trendontwikkelingen op wereldniveau zijn de afgelopen jaren nauwelijks veranderd. Voedsel- en waterschaarste, overbevolking, migratiestromen, het stijgen van de zeewaterspiegel en energieschaarste zullen spanningen blijven genereren en daarmee diverse potentiële conflictbronnen. Nut en noodzaak van een marine op zich lijken daardoor, ook binnen Nederland, niet ter discussie te staan. Maar ja, de begroting moet natuurlijk ook in balans zijn. Als we de 'hoop' die Balkenende aangaf doortrekken, dan hebben we inventiviteit en innovatie hard nodig de komende jaren.

'Al 525 jaar innovatief', prijkt op vele feestelijke vlaggen die wapperen bij diverse festiviteiten waar de Koninklijke Marine in dit jubileumjaar aan deelneemt. Innovatie zal dus – en misschien wel juist – in de toekomst nog belangrijker worden. Uiteraard gaat het dan over operationele innovatie, maar, gelet op het structureel betaalbaar krijgen en houden van de krijgsmacht, ook over de kosten. Dat zou de vraag kunnen oproepen hoe we bijvoorbeeld de van fossiele brandstoffen afhankelijke maritieme capaciteiten op een innovatieve manier transformeren. De meeste maritieme hoofdwapensystemen gebruiken de steeds schaarser wordende fossiele brandstoffen. Schepen (inclusief de modernste varianten), onderzeeboten, maritieme helikopters en mariniersvoertuigen zijn nog volledig afhankelijk van deze brandstoffen, maar moeten vaak nog enige tientallen jaren mee. Die systemen moeten wel betaalbaar en inzetbaar blijven en dan niet alleen de komende paar jaar.

Nederland kijkt niet als enige naar de structurele betaalbaarheid van de krijgsmacht. De Amerikanen zijn er al mee begonnen voor hun krijgsmacht. In 2011 bracht het Department of Defense de *Energy for the Warfighter: Operational Energy Strategy* uit, een jaar later gevolgd door het bijbehorende *Implementation Plan*. Ook hier speelt de economische crisis en het structureel betaalbaar en operationeel houden van de militaire middelen een rol: ‘...*To build and sustain this 21st century military force, particularly in an era of fiscal duress, the Department of Defense must use its resources wisely, and that includes our energy resources.*’¹ In deze strategie kijken de Amerikanen naar innovatieve manieren om zowel bij de vredesbedrijfvoering als onder operationele omstandigheden slimmer met energie om te gaan. Het implementatieplan zoekt bijvoorbeeld naar alternatieve energiebronnen buiten de fossiele brandstoffen. Daarnaast zoekt het ook manieren om slimmer, veelal zuiniger, om te gaan met deze brandstoffen. Misschien kan de Koninklijke Marine hierbij aanhaken, er een voorbeeld aan nemen of gebruik maken van een aantal ideeën; dat past goed bij een innovatieve ‘maritieme geest’.

‘Twee zielen, één gedachte’, kopte de *Defensiekrant* nummer 14 van dit jaar met een foto van een klassieke driemaster met daarnaast een ultramodern *Oceangoing Patrol Vessel* (OPV). De ‘maritieme geest’ is nog steeds aanwezig en innoveren maakte daar in de afgelopen eeuwen duidelijk onderdeel van uit. De overgang van zeil- naar mechanisch aangedreven schepen, verregaande binationale samenwerking, werken met taak-georganiseerde, gereduceerde bemanningen en radartechnologie zijn daar

voorbeelden van. Hopelijk stoppen we deze innovatieve maritieme geest niet terug in de fles. Om, analoog aan de Amerikanen, te blijven innoveren, moet er wel wat gebeuren. We lijken soms te vergeten dat innoveren niet vanzelf gaat; de wil om te innoveren moet aanwezig zijn, de innovatieprocessen moeten onderdeel uitmaken van de bedrijfsprocessen en daarnaast is er natuurlijk capaciteit en geld nodig, om maar een paar randvoorwaarden te schetsen.

De Koninklijke Marine heeft nog steeds een innovatieve geest en wil die ook blijven gebruiken. Toch nemen de mogelijkheden steeds verder af. Tot een aantal jaren geleden was de marine nog trendsetter en voorloper op het gebied van maritieme technologie. Langzaam maar zeker gaat dat over in trendvolger. Helaas gaat de nationale maritieme industrie ook gebukt onder de druk van de aanhoudende economische crisis. Geld om innovatie te ondersteunen neemt vanuit Defensie gestaag af. Personeel, nodig om innovatieprojecten te begeleiden, verdwijnt of is een significant deel van de tijd inmiddels structureel bezig met reorganisatieperikelen. Om dat te veranderen zou het, vanuit de maritieme geest, best wel eens innovatief kunnen zijn om de volgende 525 jaar te beginnen met het stoppen met bezuinigen en daaraan gekoppelde reorganisaties en de daardoor vrijkomende middelen te investeren in innovatie. Dan blijft de Koninklijke Marine in staat te leveren waar zij goed in is: veiligheid op en vanuit zee.

---

1 *Energy for the Warfighter: Operational Energy Strategy* (Washington, D.C., Department of Defense, mei 2011) inleiding.